

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון: סיפור קצר
פרק שני: דרמה
פרק שלישי: רומאן ונובלה
פרק רביעי: שירה (שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת לאה גולדברג, שירת רחל)
יש לבחור בשלושה מארבעת הפרקים ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – $33\frac{1}{3}$ נקודות).
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי
(2) רשימת יצירות
- ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
(2) שימו לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בכמה תשובות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ולנבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות פרק ראשון – סיפור קצר

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות).
אין להדגים באמצעות אותה היצירה בכמה תשובות.

שימו לב: על שאלות 1-3 אפשר לענות גם על פי הסיפור "חג מולד אחד" מאת טרומן קפוטה.

1. בסיפורים קצרים רבים הדמויות או הקוראים מגלים במהלך הסיפור או בסיומו פרטים שלא ידעו בתחילתו. ציינו פרט כזה בסיפור קצר שלמדתם, תארו כיצד הוא מתגלה בסיפור, והסבירו את תרומתו לבניית משמעות הסיפור.
2. תיאור סביבה, ניגודים, אנלוגיות, מוטיבים, ארמזים, חלומות ומונולוגים פנימיים הם אמצעי עיצוב התורמים להבנת המציאות המתוארת בסיפורים קצרים רבים. בחרו בשניים מאמצעים אלה, תארו את הופעותיהם בסיפור קצר שלמדתם, והסבירו את תרומתם להבנת המציאות המתוארת בו.
3. איזה יחס (למשל הערכה, רחמים, דחייה, רגשות מעורבים) מעוררת בכם דמות מרכזית בסיפור קצר שלמדתם? הסבירו מה בדמות מעורר בכם יחס זה, והדגו את תשובתכם.
4. חג מולד אחד / טרומן קפוטה
תארו את דמותה של סוק, והסבירו את תרומתה לעיצוב העולם הרגשי והערכי של באדי.

פרק שני – דרמה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 5–8 ($33\frac{1}{3}$ נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

וטרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

5. בחרו בשני דיאלוגים או בשני מונולוגים או במונולוג ודיאלוג בטרגדיה שלמדתם, תארו אותם בקצרה, והסבירו את התרומה של כל אחד מהם להבנת הקונפליקט בטרגדיה.

6. תארו את הסבל שאיתו מתמודד הגיבור (או הגיבורה) בטרגדיה שלמדתם, והסבירו מה גרם לסבל זה. מהי התובנה (או התובנות) העולה בסיום המחזה בעקבות הסבל? הסבירו והדגימו את דבריכם.

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

7. תארו מערכת יחסים בין דמויות במחזה שלמדתם. האם לדעתכם היחסים בין הדמויות מייצגים תופעה רחבה יותר בחברה האנושית? הסבירו את דבריכם.

8. מהו הקונפליקט המרכזי במחזה המודרני שלמדתם? הסבירו והדגימו כיצד שני אמצעים דרמטיים (למשל דיאלוג, מונולוג, תפאורה, אביזרי במה) מבליטים את הקונפליקט במחזה.

פרק שלישי – רומאן ונובלה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 9–11 ($33\frac{1}{3}$ נקודות).

שימו לב: על שאלות 9–10 אפשר לענות גם על פי הרומאן "1984" מאת ג'ורג' אורוול.

9. ביצירות רבות מובעת ביקורת ישירה או עקיפה על הפרט או על החברה.
מהי הביקורת ברומאן או בנובלה שלמדנתם, ובאילו דרכים היא מובעת?
הסבירו והדגימו את דבריכם.
10. הסבירו את הגורמים למתחים או למחלוקות בין דמויות ברומאן או בנובלה שלמדנתם.
כיצד מתחים או מחלוקות אלה מניעים את העלילה, והאם הם נפתרים ביצירה?
הסבירו והדגימו את דבריכם.
11. 1984 / ג'ורג' אורוול
ברומאן "1984" מתוארת מציאות קשה, אך אפשר לזהות בה גם רגעים של נחמה.
הסבירו והדגימו קביעה זו.

פרק רביעי – שירה

(שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת לאה גולדברג, שירת רחל)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 12–25 (לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות).

שירת ימי הביניים

12. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

לבי במזרח / יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב – / איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
 איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד / ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
 יקל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו / יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

מה המשורר מרגיש כלפי ציון ומה הוא מרגיש כלפי ספרד? בתשובתכם הסבירו גם כיצד שניים מן האמצעים האומנותיים בשיר מסייעים לביטוי רגשות אלה.

13. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

יפה נוף / יהודה הלוי

יפה נוף, משוש תבל, קריה למלך רב, / לך נכספה נפשי מפאתי מערב!
 המון רחמי נכמר כי אזכרה קדם, / כבודך אשר גלה ונוף אשר חרב.
 ומי יתניני על כנפי נשרים, עד / ארוה בדמעותי עפרך ויתערב!
 דרשתיך, ואם מלפך אין בך ואם במקום / צרי גלעדך – נחש שרף וגם עקרב.
 הלא את אבניך אחונן ואשקם / וטעם רגביך לפי מדבש יערב!

כיצד בא לידי ביטוי בשיר הקשר הרגשי של הדובר לירושלים? בתשובתכם ציינו והסבירו שני אמצעים אומנותיים המעצבים קשר רגשי זה.

14. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הבא מבול / יהודה הלוי

הבא מבול ושם תבל חרבה? / ואין לראות פני ארץ חרבה,
ואין אדם ואין חיה ואין עוף – / הסף הכל ושכבו מעצבה?
ובראות הר ושוחה לי מנוחה, / וארץ הערבה לי ערבה.
ואשגיה לכל עבר – ואין כל, / אבל מים ושמים ותבה,
ולויתן בהרתיחו מצולה, / ואחשב כי תהום יחשב לשיבה. 5
ולב הים יכחש באניה, / כאלו היא ביד הים גנבה!
וים יזעף – ונפשי תעלז, כי / אלי מקדש אלהיה קרבה.

הסבירו והדגימו כיצד המתח בין ייאוש לתקווה בא לידי ביטוי בשיר זה.
לדעתכם, איזה מן הרגשות האלה בולט יותר בשיר? נמקו והדגימו את דבריכם.

שירת חיים נחמן ביאליק

15. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ / חיים נחמן ביאליק

בית 1
הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחוֹת,
וְהִי חִיקָךְ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קַן־תְּפִלוֹתֵי הַנִּדְחוֹת.

בית 2
וּבָעֵת רַחֲמִים, בִּין־הַשְּׁמָשׁוֹת,
שָׁחִי וְאָגַל לָךְ סוֹד יְסוּרֵי:
אוֹמְרִים, יֵשׁ בְּעוֹלָם נְעוּרִים –
הֵיכָן נְעוּרֵי?

בית 3
וְעוֹד רַז אֶחָד לָךְ אֶתְּוֹדָה:
נִפְשִׁי נִשְׁרָפָה בְּלֶהֱבָה;
אוֹמְרִים, אֶהְבָּה יֵשׁ בְּעוֹלָם –
מִה־זֹּאת אֶהְבָּה?

בית 4
הַכּוֹכָבִים רָמוּ אוֹתִי,
הָיָה חֲלוֹם – אֵךְ גַּם הוּא עָבַר;
עָתָה אֵין לִי כְּלוֹם בְּעוֹלָם –
אֵין לִי דָבָר.

בית 5
הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחוֹת,
וְהִי חִיקָךְ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קַן־תְּפִלוֹתֵי הַנִּדְחוֹת.

מה מבקש הדובר בשיר, ומה בקשתו מלמדת על מצבו?

הסבירו והדגישו שניים מן האמצעים האומנותיים התורמים לעיצוב מצב זה.

16. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

צפרת / חיים נחמן ביאליק

- בית 1 כִּלְהֵעוֹלָם טוֹבֵעַ בָּאוֹר וּבְשִׁיר,
אוֹצְרוֹת חַיִּים לֹא־שִׁעְרֵתִים מְסַבֵּיב מִתְרַחֲשִׁים,
וּבְמִשְׁעַל הַנִּמְתָּח בֵּין יַעַר וְנִיר
שְׁנִינִי הוֹלְכִים וְחֹלְכִים וּמַחֲשִׁים.
אָנוּ הוֹלְכִים וְהוֹלְכִים, לְשִׁבְלֵנוּ אֵין קֶץ,
אֶפְסוֹנוּ שְׂבָלִים, כְּתִירוֹנוּ צִפּוֹרוֹת,
וּבְחִנִּיתוֹת שְׁלִי־זֶהב יִפְגַּעֲנוּ כָל־עֵץ
וּבְצֹאֲלֵי צִמְרוֹת.
- בית 2 הַדְּמוּת כְּרוּב אִם עַב קָלָה בְּרוּם עוֹלָם רִפְרָפָה?
אֶךְ גַּם־הִיא חִישׁ הַפְּלִיגָה לְמַדִּינַת הַיָּם –
וְאֶת־הַרְהוּרִי הַטְּהוֹר כְּמוֹהָ וְרָם
נִשְׁאָה עִמָּה לְנִצָּח עַל־כְּתִפָּה.
וְשׁוּב זֶהר רִקִּיעַ, וְשׁוּב תַּכְלֵת בְּלִי־סוֹף,
אֶת הוֹלְכֵת בְּרֹאשׁ וְאֵנִי כְּרוּף אַחֲרֶיהָ,
וּבְקִמּוֹתֶיהָ הַמְּלֹאוֹת הַשְּׁתַרְעֵנּוּ הַנוֹף,
וְהַפֵּל בְּהִיר בּוֹ כְּמוֹ בְּעֵינֶיהָ.
- בית 3 רָגַע אֶחָד לִי נִדְמָה: בַּיַּעַר הַלֵּז,
הַמֶּאֱפִיל וּמִשִּׁיב צִנְתּוֹ עָלֵינוּ,
גָּנוּז מְטֻמָּן מִסְתָּרִים, הַמְּשֹׁמֵר מֵאֶז
וּמֵעוֹלָם לְשִׁנִּינוּ –
פֶּתְאִם רָחֶפֶה הַקָּמָה – וּמִפָּה אֱלִיפָה
עֶבֶר רֶטֶט קָרְנִים עַל־פְּנֵי הָאוֹקְיָנוֹס.
הוּא, מִי הַשְּׁלִיג עָלֵינוּ – וּבִשְׁפַע כְּזָה,
חֵיל צִפּוֹרוֹת לְבָנוֹת?
- בית 4 וְהִנֵּה נִקְלָעָה צִפְרָת כְּפָרַח בְּקִצָּה
שֶׁעַר מַחְלֶפְתָּהּ הַמְּפֹזָה עַל־הַמַּחְגָּרֶת,
וְכִמּוֹ רִמְזָה לִּי: בְּחוּר, קוֹם שְׁקֵה־לָּהּ, וְדָמָה
אֵלַי הַצִּפְרָת!
אוֹלָם אֶת – הַהֲרֹגֶשֶׁת בַּצִּפְרָת וּבִי?
הַהֲרֹגֶשֶׁת, כִּי גַם־נַפְשִׁי נְתוּנָה בְּשִׁבִּי,
וּמִפְּרָפְרָת וּתְלוּאָה, וּמִצִּפָּה לִישׁוּעָה
בְּמַחְלֶפְתָּהּ הַקְּלוּעָה?
- בית 5 וּבְעֵינֶיהָ שׁוּב אֶצִּץ וְאֶבְקֶשׁ שָׁם תְּשׁוּבָה –
וּכְבִּתְחִלָּה הֵן צְנוּעוֹת, שְׁתֵּי יוֹגֵי הַחֹן;
מִה־לִּי צְנִיעוֹת עֵינֶיהָ – וּמַחְלֶפְתָּהּ מְשׁוּבָה,
הִיא אוֹמֶרֶת לִּי: הֵן!
מִהְרִי, מִהְרִי, אַחוּתִי, נְבוֹאָה הַיַּעֲרָה,
תַּחַת חֶפֶת אֲשֶׁרִיו לָהּ כָּל־נַפְשִׁי אֶפִיקָה,
וְאֶת־כָּל־אַהֲבָתִי הַתְּלוּיָה בְּשַׁעֲרָה
נִמִּית שְׁנִינִי בְּנִשְׁיָקָה.

מה הן תחושותיו של הדובר בשיר כולו?

הסבירו את התרומה של הופעת הציפורת להדגשת התחושות האלה.

17. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

עם דמדומי החמה / חיים נחמן ביאליק

עם דמדומי החמה אל-החלון נא-גשי ועלי התרפקי, לפתי היטב צוארי, שימי ראשך על-ראשי – וכה עמי תדבקי.	הם האיים הרחוקים, העולמות הגבהים זו בחלומות ואינום; שעשוננו לגרים תחת כל-השמים, וחיינו – לגיהנם.
ומחשקים ודבקים, אל-הזהר הנורא דומם נשוא עינינו; ושלחנו לחפשי על-פני ימי האורה כל-הרהורי לבנו.	המה איי-הזהב זו צמאנו אליהם כאל ארץ מולדת; שכל-כוכבי הליל רמזו לנו עליהם באור קרן רועדת.
והתנשאו למרום ביעף שוקק פיונים, ובמרחק פליגו, לאבדו; ועל-פני רכסי ארגמן, איי-זהר אדמונים, ביעף דומם ירדו.	ועליהם נשארנו בלי-רע ועמית כשני פרחים בציה; כשני אבדים המבקשים אבדה עולמית על-פני ארץ זכריה.

השיר מסתיים בתחושה של החמצה.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

שירת לאה גולדברג

18. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

האַמָּנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהָ וּבְחֶסֶד / לאה גולדברג

האַמָּנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהָ וּבְחֶסֶד,
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה, וְתִלְכִי בּוֹ פֶהֱלֶךְ הַתָּם,
וּמִחֲשׂוֹף כַּף־רִגְלֶךָ יִלְטֹף בְּעֲלִי הָאֶסְפָּסָת,
אוֹ שְׁלִפְי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתַּק דְּקִירָתָם.

אוֹ מָטָר יִשְׁיִיגְךָ בַּעֲדַת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקָת
עַל כְּתִפֶּיךָ, חֲזֹף, צִוְאֶרְךָ, וְרֹאשְׁךָ רַעְנָן.
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה הָרֵטֵב וְיֶרְחָב בְּךָ הַשָּׁקֵט
כְּאוֹר בְּשׁוּלֵי הָעָנָן.

וְנִשְׁמָתָ אֶת רִיחוֹ שֶׁל הַתָּלָם נָשִׁים וְרָגַע,
וְרֹאִית אֶת הַשָּׁמֶשׁ בְּרֹאֵי־הַשְּׁלִילִית הַזֶּהָב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לִנְגָע,
וּמִתָּר, וּמִתָּר לְאֶהָב.

אֶת תִּלְכִי בַשָּׂדֶה. לְבַדְךָ. לֹא נִצְרָבֶת בְּלֶהֱט
הַשְּׂרָפוֹת, בְּדָרְכִים שְׁסֻמְרוּ מְאִימָה וּמִדָּם.
וּבִישָׁר־לֵב שׁוֹב תִּהְיִי עֲנֹה וְנִכְנָעַת
כְּאֶחָד הַדְּשָׁאִים, כְּאֶחָד הָאֲדָם.

בשיר זה ההליכה בשדה מבטאת תקווה.

הסבירו והדגִּימו קביעה זו.

19. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

אָרֹן / לאה גולדברג

כָּאן לֹא אֲשַׁמֵּעַ אֶת קוֹל הַקּוֹקֵיָה.
כָּאן לֹא יִחַבֵּשׁ הָעֵץ מִצְנָפֶת שְׁלֵג,
אֲבָל בְּצֵל הָאֲרָנִים הָאֵלֶּה
כָּל יְלָדוֹתַי שִׁקְמָה לַתַּחֲיָה.

צִלְצוֹל הַמַּחֲטִּים: הִיא הִיא ---
אֶקְרָא מוֹלְדֹת לְמֶרְחֵב־הַשְּׁלֵג,
לְקֶרֶח יִרְקֶרֶק כּוֹבֵל־הַפֶּלֶג,
לְלִשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה.

אוֹלֵי רֶק צִפְרֵי־מָסַע יוֹדְעוֹת -
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם -
אֶת זֶה הַכָּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמוֹלְדוֹת.

אֶתְכֶם אֲנִי נִשְׁתַּלְתִּי פַעַמִּים,
אֶתְכֶם אֲנִי צִמַּחְתִּי, אֲרָנִים,
וְשָׁרְשֵׁי בְשָׁנִי נוֹפִים שׁוֹנִים.

כיצד מתוארת בשיר חוויית ההגירה, ומהי עמדת הדוברת כלפיה?

הסבירו והדגישו את דבריכם.

20. לפניכם סונטה ב, מתוך מחזור הסונטות: "שירי אהבה מספר עתיק" מאת לאה גולדברג, המתחילה במילים "ולא היה בינינו אלא זהר". קראו אותה, וענו על השאלה שאחריה.

בית 1
ולא היה בינינו אלא זהר
ענו של השכמה ברחוב כפרי
ולבובו של גן בטרם פרי
בלכן תפרחתו יפת התאר.

בית 2
ומה מאד צחקת באמרי
כי אל השחר הענג כנרד
אקרב ואקטפנו למזכרת
ואשמרנו בין דפי ספרי.

בית 3
את זרועך נשאת, התזכר?
והנידוּת אט ענף תפוח,
ועל ראשי ירד מטר צחר.

בית 4
מאחורי גבך הכפר געור,
החלונות נצטלצלו עם רוח –
ולא היה בינינו אלא אור.

כיצד מתואר בשיר המפגש בין בני הזוג, ומה הם הרגשות שהמפגש מעורר בדוברת?
הסבירו והדגימו את דבריכם.

21. קראו את מחזור השירים א-ג, וענו על השאלה שאחריו.

הסתכלות בדבורה / לאה גולדברג

א	ב
ברבוע חלון מואר –	בְּשֶׁמֶשׁ הִיא הֵיטָה עֲלֶיהָ זָהָב נוֹפֵל,
על שִׁמְשָׁה, מִבְּחוץ,	בְּפֶרֶחַ הִיא הֵיטָה טֶפֶה שֶׁל דְּבֶשׁ אֶפֶל,
צִלְלִית שֶׁל דְּבוּרָה	וְאֵגֶל טַל בְּנַחִיל שֶׁל כּוֹכָבִים –
כְּמַעֵט אֵין לְרֹאוֹת אֶת כְּנָפֶיהָ.	וּפֶה הִיא צֵל.
הַפּוֹכָה.	מֶלֶה אַחַת שֶׁל שִׁיר בְּנַחִיל הַמְצִלָּצֵל,
גּוֹף צָר.	בְּשׁוֹרֶת רְצוֹן נִמְרָץ בְּתוֹךְ שָׂרֵב עֵצִל,
שֵׁשׁ רַגְלִים דְּקוֹת –	תְּנוּעַת הָאוֹר בְּאַפֵּר דְּמָדוּמִים –
בְּגִלּוֹי עִירִם,	וּפֶה הִיא צֵל.
בְּאִיּוֹם מְכַעַר	
זוֹחֶלֶת דְּבוּרָה.	ג
אֵיךְ נִכְתֵּיר אוֹתָהּ בְּדַבְרֵי שִׁירָה?	מִדְּבַשֶּׁף? מִי יִזְכֹּר אֶת דְּבַשֶּׁף?
אֵיךְ נָשִׁיר וּמָה?	הוּא שֵׁם, הֶרְחַק, בְּפִנּוּת.
יְבוֹא יֵלֵד קֶטֶן וַיֹּאמֶר:	כָּאן, בְּשִׁמְשָׁה מוֹאֲרָה, גּוֹפֶף, רֹאשֶׁף –
הַמְלִכָה עִירְמָה.	כֵּלֶךְ עֵקֶץ, שִׁנְאָה אֵין־אוֹנִים עֲלוּבָה וְעוֹרֶת.
	הַפֶּחַד הוֹרֵג.
	הַשְּׁמֵרִי לְנַפְשֶׁךְ.

בשיר זה ההסתכלות בדבורה משקפת מציאות מורכבת.

הסבירו והדגִּימו קביעה זו.

שירת רחל

22. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
 צר עולמי כעולם נמלה,
 גם משאי עמסתי כמוה
 רב וכבד מכתפי הדלה.

גם את דרכי – כדרךך אל צמרת –
 דרך מכאוב ודרך עמל,
 יד ענקים זדונה ובוטחת,
 יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הלזי והדמיע
 פחד טמיר מיד ענקים.
 למה קראתם לי, חופי הפלא?
 למה כזבתם, אורות רחוקים?

הסבירו את התרומה של ההקבלה בין המשוררת לנמלה להבנת המצב הנפשי של הדוברת בשיר.
 הדגימו את דבריכם.

23. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

פגישה, חצי פגישה / רחל

פגישה, חצי פגישה, מבט אחד מהיר,
 קטעי ניבים סתומים – זה די...
 ושוב הציף הכל, ושוב הכל הסעיר
 משבר האשור והדוי.

אף סכר שכחה – בניתי לי מגן –
 הנה היה כלא היה.
 ועל ברפי אכרע על שפת אגם סואן
 לשותות ממנו לרויה!

הסבירו והדגימו את התהליך הרגשי שעוברת הדוברת בשיר.
 בתשובתכם הסבירו גם את תרומתם של שני אמצעים אומנותיים בשיר לעיצוב תהליך זה.

24. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מיכל / רחל

ותַּאֲהֵב מִיכָל בֵּת שְׁאוּל אֶת דָּוִד... וְתִכְזֹ לוֹ בְּלִבָּהּ
(שמואל א, י"ח, כ'; שמואל ב, ר', ט"ז)

מִיכָל, אַחֹת רְחוּקָה! לֹא נִתַּק חוּט הַדּוֹרוֹת,
לֹא שָׁלְטוּ בְּכַרְמֶךָ הַנוֹגָה חֲרָלֵי הַזָּמָן,
עַל פְּתֻנֹת מְשִׁיךְ לֹא דָהוּ פִּסִּי אֲרָגְמָן
וְצִלְצוּל אֲצִעְדוֹת זֶהְבֶּךָ עוֹד הָאֵזֶן תִּקְלֹט.

לֹא אַחַת רְאִיתִיךָ נִצְבֶּת לִיד הָאֶשְׁנָב,
בְּעֵינֶיךָ הִיפָּה מְהוּלִים גִּאָּוָה וְרֶךְ;
מִיכָל, אַחֹת רְחוּקָה, אֲנִי עֲצוּבָה כְּמוֹךָ,
כְּמוֹךָ נְדוּנוֹתִי לְבוֹז לְאִשֶּׁר אֶהֱב.

המשוררת מכנה את מיכל בת שואל "אחות רחוקה".

פרשו כינוי זה, והסבירו את תרומתו לבניית משמעות השיר.

25. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בְּאֶחָד גִּלְגּוּלֵי / רחל

הֶהְיִיתִי חַיָּה בֵּין חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
בְּיָמִים רְחוֹקִים, בְּאֶחָד גִּלְגּוּלֵי?
וּמֵאֵז לִי קִרְבַּת הָאָחוֹת לְחִי
וְאִמַּת הָאָדָם הַרוֹדֶה?

אֶפְרַת הַנוֹצָה וְחֶסֶרֶת הַמָּגֶן
גִּלְגָּל־הַפְּרָפְרָה בִּי וְשִׁמַּת צָפוֹר?
מְנַגֶּנֶה עֲגֻמוּמִית, אֶהֱבֵת הַדְּרוֹר –
הֵן מְמֹנָה, מְמֹנָה שְׂתִיָּהּ.

וְאוּלֵי בְּגִלְגּוֹל הַרְחוֹק־קָדוֹם
הֵיִיתִי גְבַעֲל־עֲשָׂבִים יֶרְקָק?
וְלָכֹן בְּאִמִּי־אֲדָמָה אֲדַבֵּק,
וּמְנוּחִי בְּחִיקָה הַשָּׁחוּם.

על פי שיר זה, הסבירו והדגימו כיצד הגלגולים מבטאים את עולמה של הדוברת.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך